

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razumno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje stev. 3.

Stajerc.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 46.

V Ptuj v nedeljo dne 17. novembra 1907.

VIII. letnik.

Ali se ne sramujete?

Piše se nam:

„Stajerc“ je že poročal, da je celovski „Mir“ priromal iz Ljubljane v Celovec nezaj in da je postal pod pokroviteljstvom znanih prvakov zelo oblasten v napadih na domačine. Ni pa še poročal „Stajerc“, da je bil odslovljen poprejšnji urednik, g. Exar, radi tega, ker je jel uvrščevati v listu preved povesti „Naša Vas“ od znanega pisatelja Podravskega ter je dotičnemu napravil račun zastran nagrade, ki bi imela znašati nekoliko nad 50 kroni. Da bi pa revnemu, v skrajni bedi živetemu pisatelju vendar ne bilo treba kaj dati, so rajše urednika zapodili iz službe, poškodovanemu pisatelju pa pisali, da urednik ni bil pooblaščen sprejeti to povest v list, ki beje ni nič zanimiva, dašavno se v njej kaj lepo opisuje zboljšanje gnotnega in moralnega stanja prebivalcev neke vasi med Poljaki. Zgodilo se je to kajpada iz same krščanske ljubezni do pisatelja (ki ni na ta način ničesar dobil) in do urednika, ki je bil toliko drzen, da je napravil dotični račun.

Resnica, ko bi še hodil dandanes Kristus po svetu, moral bi biti oborožen s krepko vrvo, da bi tu pa tam izgnal one napačne tolmače največje njegove zapovedi ljubezni do bližnjega, katere ne glešajo toliko, kolikor je za uchtom (nega). Toda moral bi biti pripravljen, da ga križajo znovič, a to ne židje, marveč prvaki slov. naroda, ker bi ga gotovo zatožili, da razširja uporniške nazore, ko priporoča usmiljenje in darežljivost do ubogih. On je prelil svojo kri za sapačentje resnice svojega uka; toda danes povemo čitateljem nekaj novega, malone neverjetnega, da je tudi pisatelj Podravskega prelil svojo kri v službi za blagor svojega naroda, ko je radi neprestanega sedenja bolehal več let na zlati žili, medtem ko je napisal, kakor je bilo 1905. l. priobčeno v „Slov. Narodu“, nebroj leposlovnih del in opravičeno se sme trditi, da je večina prevodov iz slovanskih literatur v zadnjih desetletjih potekla iz „Miklavčevega peresa.“ Do svoje boleznii je poleg obsežnih Sienkiewiczevih romanov preložil nad

70 raznih povestij, od jeseni 1906 l. do danes pa znovič nad 30, a za ves ta svoj veliki trud in nemale stroške za nabavo pisalnih potrebščin in poštnine ni prejel od svojih prvakihih delodajalcev doslej še nobene imena vredne odškodnine. To je, pravimo, usoda pisateljev slovanskih, usoda neumorno marljivega Podravskega! Ko mu je vse drugo izpodletelo, ko rokopišov nihče ni hotel sprejemati, ker so bili preveč po ceni, naumil je Podravskega, da izdela še konec, že pred boleznijo 1904 l. pričetega prevoda romana H. Sienkiewicza „Na polju slave“, ki je bil že napovedan v oglasu Gabrščekove „Slovanske knjižnice“ v Gorici. Kupil si je nalašč original, kupil papir, delal in delal ter plačeval poštnino, končno ko je bilo delo gotovo in bi imel dobiti nekoliko kronic, rekel bi krvavo prislužene nagrade, pa mu je priromal rokopiš (toda ne ves) od „Goriške Tiskarne“ nazaj z opomnjo, naj da založniku sprošnjo za odškodnino — mir. Tako se torej odškodujejo delavci na slov. knjižnem polju, tako se nagrajajo delovanje za prosveto naroda!

Da bodo spošt. čitatelji „Stajerca“ vedeli, v kakem okupnem položaju se revni, prezirani pisatelj radi tega nahaja, jim še povemo nekaj nezasiščenega, da si želiradi neznosnih razmer že tam priti nazaj med norce v Feldhof, da skonča po vzgledu g. dra. Radeja in dra. Dečkota ondisvoje življenje, a to slutimo, požrtvovalnim (?) slov. prvakom v nemalo sramoto. Izkoriščali so ga, dokler so največ mogli, ko bi mu pa imeli podati kos kruha, mu pa kažejo namesto njegove pest in nudijo kamen. Čemu dajati vohemu, ko pa imajo „trebušnikov“ dovolj, da morajo o njih pisati cele povesti, a čitanjem katerih se zabavajo slično Neronu ob času ko so gorele baklje ob požarju Rima, kadar si drznejo reveži potrkati na njih duri? Oni, ki so sprejeli takšne skisane povesti med gradivom Mohorjevih knjig, so imeli letos na razpolago prelepo češko povest J. Gebauerja z naslovom: „Brez matere in brez očeta“, v kateri je opisano življenje najdenec v praške sirotišnici, toda niso je sprejeli, ker bi bil nimara greh, ko bi se ljudje po dobrem berilu naklonili k milo-

srčnosti do revnih trpinov. Vse drugo, samo usmiljenja in ljubezni do revežev, to ne sme biti več! Sprejmi torej, dragi „Stajerc“, to resnično sliko darežljivosti slov. prvakov med svoje predale in ako si s tem vzbudil samo iskrico sočutja in nemara podpore do revnega pisatelja Podravskega, dosegel si dovolj! Radi tega priobči tudi njegov naslov: Peter Miklavc, Ribnica (Reifnigg), Stajersko.

Op. uredništva: K temu obupanem pismu pač ni treba dostaviti besedice. Podravskega so prvaki zaprli pot v javnost in so ga hoteli ubiti. Mi „nemčurji“ in „brezverci“, kakor se nas psuje, mu to pot odpremo! G. Miklavc naj se pa spomnja nazaj: kako je končal Kette, kako so delali z Gregorčičom in Medvedom, kako so delali z drugimi? Kako že prvi Zupančič? „Dokler ne pade zadajo jasno čelo, ki lesketa na njem se večnosti spomin, — grobovi tulijo!“ „Slovenci! To ni sramota za Podravskega! To je vaša sramota!“

Politični pregled.

Mračii se... Doživeli smo v zadnjem času politični dogodek, ki pomeni popolni preobrat v Avstriji. Vlada je predložila načrt avstro-ogrške nagodbe. Govorili smo o temu načrtu in rekli, da je za avstrijske kmete nesprejemljiv. Kajti dovolj je izsesavanja od strani madžaronskih prevzetnežev in skrajni čas je, da se izvrši popolna gospodarska ločitev v Avstrije od Ogrske. Le tedaj bode mogoče, da se porabi velikanske svote, ki se jih je metalo doslej v železo Madžarev, v naše lastne dobičke. To prepričanje smo imeli že od nekdanj in graški kmetski zbor nas je utrdil v tem prepričanju. Tudi druge stranke in skoraj vsi kmetski poslanci so stali na tem stališču. Klerikalci vseh barv in narodnosti so celo pričeli vpiti, da moramo „proč od Ogrske.“ Tudi prvaki so ropotali — z jeziki. Ministerski predsednik pa je bil pameten. Mislil si je: ti zdaj tako divji poslanci bodo dejo kmalu potolaženi; par „čukrčkov“ jim je treba dati in postali bodo mirne domače živalice... In res! Pričelo je pravo kравje mešetarjenje. Prva

Kadar gorè potujejo...

Povest od sovraštva in ljubezni.

Spisal Karl Bienenstein.

(I. nadaljevanje.)

Zamisljena je sedela Rozika in gledala proti Samskigori, od katere vrhunca se je ločil ravnokar beli oblak, katerega je povzročilo odpadlo kamenje. — „Ravno je šel zopet kosček gorè na potovanje“, je rekla.

Starka je prikimala: „Ja, ja, mislim da pride čas, o katerem je govoril tuj mož. Destokrat čujem po noči, kako grmi raz Samskegore in takrat molim vedno k Bogu: Pusti, da pride čas kmalu, ko vladata le ljubezen in dobroti! Zelela bi tudi tvojemu očetu in Požurniku, da pride kmalu mir mednje.“

„Ti torej res misliš, da dela le sovraštvo proti Požurniku mojega očeta tako nemirnega?“ je vprašala Rozika.

Starka je gledala nekaj časa s svojimi ugasnelimi očmi pred-se in potem vprašala: „Koliko pa si stara, Rozika?“

„Koliko sem stara?“ je odgovorila ona začudeno; „v Binkošti sem bila dvaindvajset let stara.“

„Toliko že?“ je menila Agata in prikimala z glavo, kakor da bi tega ne mogla verjeti. — „Tega bi si ne mislila. Zdi se mi, kot da bi te vidila šele pretekli teden s tvojo šolsko torbico. Ja, ja, čas mine. Pa ves, zakaj sem to vprašala?“

Rozika je pogledala starko in vprašala: „Zakaj neki?“

„Hotela sem vedeti, je-li bodeš razumela, ako ti povem, zakaj je tvoj oče Požurniku sovražen.“

„Ali ti to ves?“ je Rozika vprašala.

„Ja, jaz vem to in ti bodem to povedala; morda bodeš potem marsikaj razumela, kar je bilo pri vas, in morda ti bode lažje pri srcu. Torej, pazi: Tvoj oče in Požurnik sta šolska tovariša in sta bila kot poba najboljša prijatelja. Tudi ko sta bila že fanta, sta vedno skupaj držala in kdor je z enim kaj začel, je dobil od obeh po hrbtu. Takrat je prišla k gozdarju neka sorodnica, krasno dekle in na ja in ne sta bila tvoj oče kakor Požurnik obadva v dekleta čez ušesa zaljubljeni. In od te ure naprej ni bilo več prijateljstva. Eden je drugemu storil, kar je bilo le mogoče, eden je drugega sramotil in tudi strela sta se, da so kar unje letele. Ali tvoj oče ni bil samo močnejši; bil je tudi lepši, veselejši in bolj zabaven kakor Požurnik in tako je počasi izgledalo,

kakor da bi postal on petelin v korbi. Tega pa ni mogel Požurnik videti in zato sta ga sovraštvo ter ljubosumje tako daleč pripeljala, da je svojega prejšnjega prijatelja izdal kakor Juda našega Boga. Tvoj oče je namreč semterja rad s puško malo za divjimi kozami hodil in to je Požurnik gozdarju povedal, da loči tvojega očeta od gozdarjeve dekle. Gozdar pa je šel in napravil naznanilo; Požurnik je moral pričati in tvoj oče je šel štiri mesece v ječo. Nobeden človek mu ni tega za sramoto računil; tudi on bi se ne jezil, ko bi ga gozdar zasačil; ali razburjen je bil le zato, ker ga je Požurnik izdal. Prisegel mu je smrt in ko je prišel iz zapora, je vsak človek v vasi mislil, da se zgodi kmalu kaj groznega, ali zgodilo se vendar ni nič, gotovo zato ne, ker je gozdarjevo dekle medtem Požurnika vzela in ker ji tvoj oče ni hotel kaj hudega storiti. Morda je tudi obadva zaničeval. Ali vesel ni bil tvoj oče od tega časa več, niti pri poroki z tvojo materjo ne. Tako, vidiš Rozika, zdaj ves, od kje prihaja sovraštvo med tvojim očetom in Požurnikom.“

S povezneno glavo je sedela Rozika poleg starke. Kar je tu čula, ji je dokazalo, zakaj ni bilo doma veselja. Brez ljubezni je peljal oče mati k oltarju, morda celo z ono drugo v srcu, in ko je mati postala bolana, čutil jo je le še kot breme. Mati pa je to čutila in po-